

І. ХЛОПЕЦЬ ТА ЙОГО МАТИ. ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ БОББІ. НОВИЙ МЕШКАНЕЦЬ. ПРО ЧАС І НЕЗНАЙОМЦІВ

Батько Боббі Гарфілда був із тих людей, волосся в яких починає випадати вже після двадцяти, а зовсім лисіють вони десь до сорока п'яти.

У Рендалла Гарфілда до таких крайнощів не дійшло: він помер від серцевого нападу у віці тридцяти шести років. Він був агентом з нерухомості й випустив дух на підлозі чиєїсь чужої кухні. Коли батько Боббі відходив в інший світ, у вітальні потенційний покупець намагався викликати швидку непід'єднаним телефоном. Тоді Боббі виповнилося три. У нього збереглися невиразні спогади про чоловіка, що лоскотав й цілував його в обличчя і в лоба. Він був майже впевнений, що той чоловік — його тато. «МИ ДУЖЕ СУМУВАТИМЕМО», виведено на надгробку Рендалла Гарфілда, проте мати хлопця аж надто сумною ніколи не здавалася. Що ж до самого Боббі, то... Ну, скажіть, будь ласка, як можна сумувати за кимось, кого ледь пригадуєш?

Через вісім років після смерті батька Боббі до нестями закохався в двадцятишестидюймовий «Швін» у вітрині «Гарвіч вестерн авто». Боббі натякав матері про велосипед, як тільки міг, аж доки врешті одного вечора, коли вони поверталися з кіно, прямо не вказав їй на нього. Показували «Темряву нагорі сходів». Фільму Боббі не зрозумів, та він йому все одно сподобався, особливо епізод, коли Дороті Макгвайр гепнулася в крісло, продемонструвавши свої довгі ноги. Коли вони проходили повз автокранницю, Боббі

ніби між іншим зауважив, що велосипед став би чудовим подарунком якомусь щасливчикові на його одинадцятий день народження.

— Навіть не мрій, — сказала мама, — я не можу собі дозволити подарувати тобі на день народження велосипед. Знаєш, твій татусь не вельми нас забезпечив.

Хоча Рендалл помер ще за президентства Трумена, а тепер уже добігало кінця восьмирічне плавання Айзенгавера, та фраза «твій татусь не вельми нас забезпечив» і досі була стандартною відповіддю матері на всі прохання, що виходили за межі суми в один долар. Зазвичай ця фраза супроводжувалася докірливим поглядом, так ніби чоловік не помер, а просто від них утік.

Не бачити йому велика на день народження, похмуро думав Боббі дорогою додому. Насолода від дивного, бентежного фільму майже розвіялася. Він не намагався сперечатися чи вмовляти матір. Це б лише спровокувало контрнаступ, а коли Ліз Гарфілд йшла в контрнаступ, то полонених не брала. Та Боббі й далі гризли думки про втрачений велосипед... і втраченого батька. Іноді він майже ненавидів батька. Іноді єдиним, що стримувало його ненависть, було нічим не підкріплене, проте дуже сильне відчуття, що мати саме цього й хотіла.

Уже йдучи попри міський парк — за два квартали їм треба було звернути ліворуч на Бруд-стріт, де вони мешкали — Боббі, переборюючи звичний страх, запитав про Рендалла Гарфілда.

— Мамо, він що, нічого не залишив? Зовсім нічого?

Десь з тиждень чи два тому він читав загадкову історію з Ненсі Дрю, де спадщина одного бідного хлопчика була захована за старим годинником у занедбаному маєтку. Боббі, звісно ж, не сподівався, що батько десь закопав золоті монети чи колекцію рідкісних марок, та якщо було бодай *щось*, можливо, вони могли б продати це в Бріджпорті.

Може, у якомусь ломбарді. Як працюють ломбарди, Боббі точно не знав, зате знав, як їх упізнати: три золоті кульки на фасаді. Боббі був упевнений, що люди з ломбарду з радістю їм допоможуть.

Звичайно, це було лише дитячою мрією, та в Керол Джербер, що жила далі по вулиці, був цілий набір ляльок, який її батько, що служив на флоті, прислав звідкись з-за моря. Якщо батьки *щось* дарують — а вони це точно роблять — то було б цілком розумно припустити, що вони інколи *залишають* щось і в спадок.

Коли Боббі вимовив своє запитання, вони саме проминали один з ліхтарів, що тяглися вздовж вулиці по цей бік міського парку. Хлопець помітив, що з губами його матері щось сталося, як бувало завжди, коли Боббі наважувався завести мову про покійного тата. Щось схоже траплялося і з її сумочкою. Коли смикнути за зав'язочки, отвір угорі зменшиться.

— Я скажу тобі, що він залишив, — відповіла мама, коли вони рушили вгору пагорбом Бруд-стрит. Боббі вже шкодував про своє питання, але, звичайно ж, було запізно. Коли мати розійдеться, її вже не зупиниш, ось у чому біда. — Він залишив страховий поліс, термін якого минув ще за рік до його смерті. А я про це й гадки не мала аж до самого кінця, й усі, разом з гробарем, вимагали свою частку того, чого в мене самої не було. А ще він залишив цілу копію неоплачених рахунків, з ними я вже більш-менш дала собі раду. Люди з розумінням поставилися до мого становища, тут нічого нарікати. А особливо містер Бідермен.

Усе це була стара казка, така ж нудна, як і гірка, але раптом вона повідомила дещо нове.

— У світі не знайшлося б неповного стриту, який би не сподобався твоєму батькові, — сказала мати, коли вони підходили до багатоквартирного будинку на середині Бруд-стрит-гілл.

— Мамо, а що таке неповний стрит?

— Це не має значення, але затям собі одне, Бобіку: не дай Боже, щоб я дізналася, що ти граєш в карти на гроші. З мене цього вистачить до кінця життя.

Боббі хотів розпитувати далі, та добре знав, що нові запитання можуть спровокувати ще одну гнівну тираду. Йому спало на думку, що фільм, у якому йшлося про нещасливі подружні пари, міг якимось чином її засмутити, хоч він, будучи ще дитиною, і не розумів, як саме. Що таке отой «неповний стрит» він запитає в понеділок у школі в свого друга Джона Саллівана. Боббі здавалося, що це якимось пов'язано з покером, та впевненим він не був.

— У Бріджпорті є місця, де в чоловіків відбирають гроші, — повела далі мати, коли вони вже наблизилися до свого будинку. — Туди ходять дурні чоловіки. Дурні чоловіки вляпуються в лайно, яке потім зазвичай доводиться розгрібати жінкам...

Боббі знав, якою буде наступна фраза. Вона була мамина коронна.

— Життя несправедливе, — виголосила Ліз Гарфілд, виймаючи ключі й збираючись відчинити двері номера 149 по Бруд-стрит у містечку Гарвіч, штат Коннектикут. Був квітень 1960-го, ніч дихала весняними пахощами, а біля неї стояв худорлявий хлопчина з таким же, як у батька, вульгарно рудим волоссям. Мати майже ніколи не торкалася його волосся. У рідкісні моменти ніжності вона найчастіше гладила його по щоці чи руці.

— Життя несправедливе, — повторила Ліз, відчиняючи двері. Вони увійшли досередини.

Його матері й справді не жилося як принцесі, і, звісно ж, зле, що її чоловік у тридцять шість віддав Богові душу на лінолеумі в чиемусь порожньому будинку, та іноді Боббі

думав, що все могло скластися ще гірше. Наприклад, у них могло б бути аж двоє дітей. Або троє. Боже, навіть четверо.

Або, скажімо, щоб прогодувати їх обох, їй довелося б піти на якусь справді важку роботу?

Мама Саллі працювала в пекарні «Тіп-Топ», що в центрі міста, і в ті тижні, коли була її черга запалювати печі, Саллі-Джон і двоє його старших братів її взагалі не бачили. А ще Боббі часто бачив жінок, які після гудка о третій годині вервечкою виходили з дверей фабрики «Казкова туфелька» (в нього самого заняття закінчувались о пів на третю), жінок, що всі здавалися або надто худими, або ж затовстими; жінок з блідими обличчями і пальцями, вимазаними чимось жахливим, що кольором скидалося на засохлу кров; жінок з опущеними очима, що своє взуття та робочі штани носили в пакетах з супермаркету «На будь-який смак». Минулої осені, коли вони з Керол, місіс Джербер і малим Іеном (якого Керол завжди обзивала Іеном-шмаркачем) їхали на святковий церковний ярмарок, Боббі бачив чоловіків і жінок, що збирали яблука за містом. Коли Боббі запитав, що то за люди, місіс Джербер пояснила, що вони мігранти, щось на зразок перелітних птахів; переїжджають з місця на місце, збираючи врожай зернової культури, на яку приходить сезон. Мати Боббі могла б бути однією з них, проте цього не трапилось.

Вона працювала секретаркою в агенції нерухомості «Рідне місто», що належала містеру Дональдові Бідермену. Це була та сама компанія, у якій до серцевого нападу працював батько. Боббі думав, що вона дістала цю роботу головню тому, що Дональд Бідермен любив Рендалла і йому стало шкода вдови й хлопця, який тільки-но виріс із пелюшок. Проте мати працювала сумлінно і добре виконувала свої обов'язки. Досить часто вона затримувалася на роботі допізна. Кілька разів Боббі траплялося разом із мамою бути в товаристві містера Бідермена. Найяскравіше йому запам'ятався пікнік, що влаштувала компанія, але якось

містер Бідермен возив їх до стоматолога у Бріджпорт, коли Боббі під час гри на перерві вибили зуба. Обоє дорослих дивились одне на одного якось так... Іноді містер Бідермен телефонував їй увечері й тоді вона кликала його Доном. Але Дон був старий і Боббі не дуже забивав собі ним голову.

Що мати робить в офісі цілими днями (і вечорами), Боббі достеменно не знав. Та він міг закластися, що це точно краще, ніж виготовляти взуття, збирати яблука чи о пів на п'яту ранку запалювати печі в пекарні «Тіп-Топ». Проти усього цього робота в його мами — просто високий пілотаж. І ще одне про маму Боббі: коли ставити їй певні запитання — проблеми вам гарантовані. Коли, наприклад, ви поцікавитесь, як це їй по грошах купити собі в «Сірз» три сукні, й одну з них шовкову, але не по грошах три місяці сплачувати по одинадцять з половиною доларів за «Швін» у крамниці «Вестерн авто» — велосипед був сріблясто-червоний і від одного лише погляду на нього в Боббі солодко щеміло в животі — тільки-но запитайте в неї щось подібне і мало вам *точно* не здасться.

Боббі не питав. Він просто зібрався сам заробити собі на велик. Потрібна сума набереється до осені, а може, навіть до зими, і до того часу ця модель може взагалі зникнути з вітрини «Вестерн авто», та він все одно складатиме гроші. Доведеться гнути спину і крутитися, як муха в окропі. Життя нелегке і несправедливе.

Коли в останній вівторок квітня настав одинадцятий день народження Боббі, мама простягла йому невеличкий плоский пакунок, загорнутий у сріблястий папір. Усередині лежав помаранчевий читацький квиток. Для дорослих. Прощавайте, Ненсі Дрю, хлопці Гарді і моряк Дон Вінзлоу. Привіт усім іншим історіям на кшталт «Темряви нагорі сходів», повних таємничої, бентежної пристрасті. Не кажучи

вже про скривавлені кинджали і кімнати на вежі (в оповіданнях про Ненсі Дрю і хлопців Гарді теж не бракувало таємниць та кімнат на вежах, та крові в них було зовсім небагато, а пристрастей взагалі ні краплі).

— Тільки не забудь, що місіс Келтон з видачі — моя подруга, — попередила мама.

Вона говорила своїм звичним, сухим, застережливим тоном, та їй було приємно, що Боббі задоволений. Вона це помітила.

— Якщо спробуєш узяти щось для дорослих на зразок «Пейтон Плейс» чи «Кінгз Роу», я дізнаюся.

Боббі засміявся. Йому це й так було відомо.

— Коли там буде та інша, міс Причепе, і якщо вона питатиме, звідки в тебе помаранчевий читацький, скажи, нехай подивиться на зворотному боці. Там мій дозвіл і підпис.

— Дякую, мамо. Це кльово.

Вона всміхнулася, нахилилася і швидко провела сухими губами по щоці сина. Поцілунок був такий короткий, що його майже й не було.

— Рада, що тобі сподобалось. Якщо я повернуся раніше, підемо в «Колонію» їсти смажені мідії та морозиво. На торт доведеться зачекати до вихідних. У мене тепер нема часу пекти. А зараз, синочку, вдягай плащ і давай рухайся, а то спізнишся до школи.

Вони спустилися східцями і разом вийшли на ганок. Біля тротуару стояло міське таксі. Чоловік у поплиновому піджаку, зігнувшись до пасажирського вікна, розраховувався з водієм. Позаду нього тісною купкою стояло кілька валіз і паперових пакетів, отих, що з ручками.

— Це, мабуть, чоловік, що цими днями зняв кімнату на третьому поверсі, — сказала Ліз. Її губи знову проробили отой трюк зі стисканням. Вона стояла на верхній сходинці, прискіпливо оглядаючи сухорлявий зад чоловіка, що випинався в їхній бік, доки він вів перемовини з таксистом.

— Я не довіряю людям, що перевозять свої речі в паперових торбинах. Як на мене, особисті речі в паперових мішках виглядають просто *нечуварно*.

— Але ж у нього й валізи є, — заперечив Боббі, хоча й без маминих зауваг розумів, що три крихітних валізки нового мешканця — не бозна-який скарб. Вони були різнокаліберні й виглядали так, ніби хтось у кепському гуморі пожбуривав їх ногою аж з Каліфорнії.

Боббі з мамою рушили цементною доріжкою. Таксі поїхало.

Чоловік у попліновому піджаку обернувся. Боббі усіх людей поділяв на три великі категорії: діти, дорослі та старі. Старі — це ті ж дорослі, тільки з сивим волоссям. Новий мешканець належав до третього типу. Його бліде, стомлене обличчя було глибоко пооране, проте лише навколо бляклих, синіх очей шкіра виглядала зів'ялою. Сиве волосся було тонке, як у немовляти, й уже відступало від чола, вкритого плямами кольору печінки. Високий і згорблений, він видався Боббі схожим на Бориса Карлоффа з «Театру шоку», кіно, що показували на 11 каналі щоп'ятниці о двадцять третій тридцять. Під попліновим піджаком виднілася дешева робоча одіж, що, здавалося, була йому завелика. Взутий він був у стоптані туфлі з дубленої шкіри.

— Привіт, народ, — промовив він, посміхаючись ніби через силу. — Мене звуть Теодор Бротіген. Я збираюся пожити тут деякий час.

Чоловік простяг мамі Боббі руку, вона її ледь торкнулася.

— Я Елізабет Гарфілд, а це мій син Роберт. Прошу нас вибачити, містере Бреттіген...

— Бротіген, мем, але я волів би, щоб ви з сином кликали мене просто Тед.

— Добре. Знаєте, Роберт поспішає до школи, а я на роботу. Приємно було з вами познайомитися, містере Бреттіген. Боббі, поквапся. *Tempus fugit*.